

Les 91 – Antwoorden

Opdracht 1: Geef de vervoeging van het werkwoord שים, שם, sám, siem [pa'al] Zetten, leggen, aandacht geven (*to put*). Controleer jezelf zo nodig op de website <http://www.hebrew-verbs.co.il>

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	שם sám	שמתִי samtie	אשים ásiem	אני
Ik (v)	שמָה sámáh	שמתִי samtie	אשים ásiem	אני
Jij (m)	שם sám	שמתָ samtá	תשים tásiem	אתָה
Jij (v)	שמָה sámáh	שמתָ samt	תשימי tásimie	אתָ
Hij	שם sám	שם sám	ישים yásiem	הוא
Zij	שמָה sámáh	שמָה sámáh	תשים tásiem	היא
Wij (m)	שמים sámíem	שמנו samnoe	נשים násiem	אנחנו
Wij (v)	שמות sámot	שמנו samnoe	נשים násiem	אנחנו
Jullie (m)	שמים sámíem	שמתם sam'tèm	תשימו tásimoe	אתם
Jullie (v)	שמות sámot	שמתן sam'tèn	תשימו tásimoe	אתן
Zij (m)	שמים sámíem	שמו sámoe	ישומו yásimoe	הם
Zij (v)	שמות sámot	שמו sámoe	ישומו yásimoe	הן

Gebiedende wijs: m: שים siem, v: שימי simie, meervoud: שימו simoe. Infinitief: לשים lásiem

Opdracht 2: Vertaal onderstaande Bijbelteksten, afkomstig uit Jozua 6, Genesis 9 en Exodus 4.

וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נוּן, אֶל-הַכֹּהֲנִים wayiqrá yehoshoe'a bin-noen, èl hakohaniem

En riep Jozua zoon-van-Noen, naar de priesters; Toen riep Jozua, de zoon van Nun, de priesters. Jozua 6:6

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-נֹחַ, וְאֶל-בְּנָיו אֲתוּ לֵאמֹר wayomèr èlohiem èl-noach, w'èl bánáv ito lemor

En-sprak God tot Noach, en-zijn-kinderen bij-hem (les 37) zeggende. En God zei tegen Noach en zijn

zonen met hem. Genesis 9:8.

וּבְרַחֲמֶיךָ וּבְדַבְרֶתְךָ אֵלָיו, וְשַׁמְתָּ אֶת-הַדְּבָרִים בְּפִי w'edibartá eláv, w'esamtá èt-had'váriem b'epiw

En u-zult-spreken tot-hem, en-u-zult-leggen de-woorden in-zijn-mond. Dan zult u tot hem spreken en de

woorden in zijn mond leggen. Exodus 4:15a.

וְהָאֵל הָעֹמֵד דְּבַר-הוּא לְךָ, אֶל-הָעָם w'edibèr-hoe l'echá, el-há'ám

En zal spreken hij, tot het-volk. En hij zal voor u tot het volk spreken. Exodus 4:16a.

וַיָּשָׁב אֶל-יְתֵר wayelèch moshèh wayásháv èl-yètèr

En-ging Mozes en-keerde-terug naar-Jeter. Toen ging Mozes en keerde terug naar Jeter. Exodus 4:18.

Les 92 – Judaica 18 – Poeriem, Lotenfeest

Poeriem wordt gevierd op 14 Adar, en in ommuurde steden ook op 15 Adar. Die data vallen gewoonlijk tussen half februari en half maart. Op deze dagen herdenkt het Joodse volk, dat God ingreep in het lot van het Joodse volk, dat in de vijfde eeuw BCE niet met Nehemia en Ezra was teruggekeerd naar Jeruzalem, maar liever in ballingschap bleef in het grote rijk van de Meden en Perzen, en nu met uitroeiing werd bedreigd. Dit staat beschreven in het Bijbelboek Ester, dat op deze dag wordt voorgelezen.

Koning Ahashveros (of Xerxes I, 485-465 BCE) had (na het verstoten van koningin Wasti, die weigerde bij een feestmaal te verschijnen), na een wedstrijd de knappe Jodin Ester tot vrouw gekozen, die daardoor ook koningin werd.

Haar neef en pleegvader Mordechai had vernomen, dat de Perzische antisemitische vizier (eerste minister) Haman een complot smeedde om de Joden uit te roeien. Door het werpen van het lot – פּוּר poer – was een datum voor deze volkenmoord uitgekozen: 13 Adar.

Mordechai deelde dit aan Ester mee, met de opdracht te handelen. Door haar haar functie als koningin kon zij dit aan de Perzische koning overbrengen en deze nam tegenmaatregelen: de Joden mochten zich op de door het lot aangewezen dag verdedigen en hun vijanden doden, en Mordechai nam de plaats in van

Haman als eerste minister.

De dag erna, 14 Adar, vierden zij hun bovennatuurlijke redding. In de ommuurde Perzische hoofdstad Susan (Shoeshan) moesten ze een dag langer vechten en konden de Joden hun overwinning pas een dag later vieren, op 15 Adar, dat שׁוֹשָׁן פּוּרִים shoeshan poeriem wordt genoemd. Tegenwoordig wordt shoeshan poeriem alleen gevierd in enkele ommuurde steden zoals Jeruzalem, Hebron en Akko.

Deze ommekeer in de gebeurtenissen is zo wonderlijk, dat het Joodse volk opdracht kreeg om deze altijd in herinnering te houden: *'Deze dagen zouden herdacht en gevierd worden door elke generatie, elk gezin, elk gewest en elke stad. Deze dagen van Purim zou men niet overslaan onder de Joden, en bij hun nageslacht mocht aan de herdenking daarvan geen einde komen.'* Esther 9:28 HSV.

Vastendag van Ester: een nationale dag van rouw

Hoe reageerden de Joden op de dreiging? Mordechai hulde zich in zak en as en trok zo de stad door, en de Joden in het rijk volgden zijn voorbeeld van berouw over de verwijdering tussen God en zijn volk, met vasten, geweene en geklaag.

Voordat Ester ongevraagd naar de koning zou gaan om haar verzoek te doen - wat in die tijd een riskante zaak was - vroeg zij de Joden in de burcht Susan om drie dagen te vasten. Dit wordt herdacht op de vastendag van 13 Adar, de Vastendag van Ester, תַּעֲנִית אֶסְתֵּר ta'aniet èster.

Poeriem, het Joodse carnaval

Tijdens het poeriemfeest wordt in de synagoges de rol van Esther מְגִילַת אֶסְתֵּר {m^egillat èster} voorgelezen (קְרִיאַת הַמְּגִילָה qeriat hamegillah), de bekendste van de vijf feestrollen. Gewoonlijk bedoelt men met 'megillah' de rol van Ester. Telkens als tijdens het voorlezen de naam van Haman klinkt, wordt er groot kabaal gemaakt en met ratels gedraaid, om te vieren dat deze vijand het onderspit moest delven.

De Talmoed verplicht de Joden, ongeacht hun leeftijd, 'wijn te drinken in plaats van water'. Men beschouwt het als een mitswa (gebod) om dronken te worden en de kinderen aangeschoten, 'totdat je het onderscheid niet meer weet tussen de gezegende Mordechai en de vervloekte Haman'. Daarom staat de avond van Poeriem bekend als עַד לֹא יָדַע 'ad lo yada', 'totdat je niet meer weet'. Het betekent ook: de alledaagse, over-geïntellectualiseerde levenswijze even afleggen en je beperkingen ontstijgen. Poeriem is geen orgie van wild dronkenmanschap, maar 'addeloyada', een onvoorwaardelijke overgave aan het Hogere, dat uiteindelijk ons leven en onze geschiedenis leidt.

Het is een traditie om met Poeriem een voorval van persoonlijke redding te vertellen en God te danken voor je 'eigen poeriem'.

Poeriem wordt gevierd als een soort Joods carnaval, waarbij de kinderen zich verkleden als één van de personen uit de geschiedenis, of als het tegendeel van wat je normaal bent – bij voorbeeld een politie-agent als dokter – omdat het lot van de Joden veranderde van dood in leven. Iedereen draagt grappige hoeden en mutsen. Ook herdenkt men de vernedering van Haman, die Mordechai moest rondleiden, gekleed in de mantel van de koning en rijdend op het koninklijke paard. Dit bleek het keerpunt in Haman's carrière en het begin van de ontmaskering van zijn boze plan.

Onderdeel van het feest is ook een grote maaltijd (סְעוּדַת פּוֹרְיִים se'oedat poeriem), een extra gave voor de armen (mattanot la-evyonim) en het zenden van geschenken. Families maken manden met Poeriemgebak, noten en gedroogd fruit voor hun vrienden en burens, מְשֻׁלוֹחַ מַנּוֹת, mishlo'ach manot. De voornaamste traktatie op dit feest zijn de [Hamansoren](#) – אוֹזְנֵי הָמָן {oznee haman} in het Hebreeuws en Hamantaschen in het Jiddisch – driehoekige koekjes.

Verborgen

Ester had naast haar Perzische naam, die 'mirte' betekent, ook een Joodse naam, Hadassah, die (tevens) de betekenis 'verborgen' heeft; ze hield op bevel van oom Mordechai verborgen dat ze Jodin is. De naam Esther is grammaticaal gezien de Aramese vorm van het Hebreeuwse woord 'hester'. Het

Hebreeuwse werkwoord 'hastir' of 'astir' (Deut 31:18) betekent 'verbergen'. Ook God lijkt verborgen; in het boek Ester komt zijn Naam niet voor, maar Hij handelt wel. Het is duidelijk, dat Hij hun 'droefheid' had 'veranderd in vreugde' en 'rouw' in 'feest' (Ester 9:22)

Woordenschat

אֶזְנֵי, אוֹזְנֵי	ozèn (m)	Oor. אוֹזְנַיִם oznayiem; constr. אוֹזֵן ozne
אוֹזְנֵי הָמָן	ozne hámán	Hamansoren
גִּלְגָּל	gilgel [pi'el]	Rollen, draaien
גִּלְגָּל	galgal (m)	Wiel, rad
מְגִילָה, מְגִילָה	m ^e gilláh	(Boek)rol; constr: מְגִילַת
הִסְתַּוֵּב	histovev [hitpa'el=les 35]	Ronddraaien

יום חל	yom chol	Werkdag
יחד	yachad (bw)	Samen
יצא	yátzá [pa'al]	Uitgaan, weggaan, er uit komen. (Les 89). Inf. לצאת
מחול	máchol (m)	Dans
משלוח	mishlo'ach (m)	Zending, levering
מנה	mánáh (v)	Portie, rantsoen; uitkomst van een deling (les 60)
משלוח מנות	mishlo'ach mánot	Poerim mandjes met geschenken
נתן	nátan [pa'al]	Geven (les 56)
נתון	nátoen (bn; m)	Gegeven, geplaatst; gegevens, data נתונים
נתינה, נתין	nátien (m), n ^e tináh (v)	Onderdaan, staatsburger
נתינות	n ^e tinoet (v)	Staatsburgerschap, nationaliteit
נתינה	n ^e tináh (v)	Gift, aalmoes
מתן	mattán (m)	Gave, gift
מתנה	mattánáh (v)	Geschenk מתנות mattánót
אביון	èvyon (bn, m)	Arm, behoeftig
מתנות לאביונים	mattánót lá-èvyonim	Geschenken aan de armen
סעודה, סעודה	s ^e oedáh (v)	Maaltijd
עד לא ידע	ad lo yáda	'addeloyada', 'totdat je niet meer weet', dronken
פור	poer (Hebreeuws + Perzisch)	Lot
שושן פורים	shoeshan poeriem	Poeriem van Susan, een dag later
קרא	qará [pa'al]	Roepen, lezen (Niet verwarren met קרה of קרע)
קורא	qore (m)	Voorlezer; zie ook les 38.
קרוא	qároe (bn)	(Op)geroepen, aangespoord, uitgenodigd
קרוי	qároey (bn)	Genoemd, aangespoord
קרין, קרין	qaryán (m)	Omroeper
קריונות	qaryánoet (v)	Voordracht; bericht op radio of TV
קריאה	q ^e riyáh (v)	Voorlezing; oproep om te lezen. Constr. קריאת
קוראן	qoerán (Arabisch)	Koran
רעש	rá'ash [pa'al]	Lawaai maken; sidderen
רעש	ra'ash (m)	Lawaai, gedruis; aardbeving. רעשים r ^e 'áshiem
רעשן	ra ^a shán (m)	Ratel
רעשני	ra ^a shánie (bn)	Lawaaiierig, schreeuwerig
רעשנות	ra ^a shánoet (v)	Lawaaiierigheid, geraas, sensatie
תענית	ta ^a niet (v)	Vastendag; mv תעניות tá ^a niot

Opdracht 1: Geef de volledige vervoeging van het werkwoord קרא qará [pa'al] Roepen, lezen (to read). De x zorgt voor wat onverwachte klanken. Controleer jezelf met de website <http://www.hebrew-verbs.co.il> of <http://www.hebrewatmilah.org/maskilon1/index.htm>

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)				אני
Ik (v)	קוראת qoret			אני
Jij (m)				אתה
Jij (v)			תקראי tiq ^e rie	את
Hij				הוא
Zij				היא
Wij (m)				אנחנו
Wij (v)				אנחנו
Jullie (m)				אתם
Jullie (v)		קראתן q ^e rátèn		אתן
Zij (m)				הם
Zij (v)				הן
Gebiedende wijs: m:		, v:	, meervoud:	, infinitief: לקרא liqro

Opdracht 2: Bekijk de engelstalige animatie https://www.youtube.com/watch?v=UG7UeaKE_dc of de speelfilm Esther <https://www.youtube.com/watch?v=BzXNtXty9iA> (90 min).

Opdracht 3: Beluister het lied Yom Tov Lanoe, geef de uitspraak en de vertaling.
<https://www.youtube.com/watch?v=F1QeUhhmUu4> gezongen door een koor in Debrecen (hu)
https://www.youtube.com/watch?v=IBZCIZ_aDAg gedanst door kinderen van LJG Hamburg,
<https://www.youtube.com/watch?v=HsaJBC8qqHw>, derde lied; gezongen met duidelijke stem.

Er bestaan enkele varianten bij deze tekst; voor deze vertaalopdracht is wat gehapsnapt..

יום טוב לנו

חג פורים הוא חג גדול

יחד כולנו נצא במחול

ברעשן נרעיש בקול

רש, רש, נסתובב

חג פורים הוא חג גדול

רש, רש, נסתובב

היום פורים, מחר יום חול

רש, רש, נסתובב

רש רש, רש רש

חג פורים הוא חג גדול

יחד כולנו נצא במחול

In [Les 92C Poerim Extra](#) vindt u nog drie interessante hedendaagse verhalen over Poerim.

Bronnen: Israel Today okt '10, feb '11, sept '11, juni '12, mrt '14; Joodse feesten en vasten, dr G.H. Cohen Stuart; JomJom, D. Hausdorff; Wim van Egdome in Reformatorisch Dagblad; Bloeme Evers-Emden in NIW 22-02-13; rabbijn R. Evers, NIK.nl.

Zie ook: Videolezing 'Geheimen in het boek Esther', <https://www.youtube.com/watch?v=Hvuic-2wrs0>

